

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Усікової Наталії Павлівни на тему:
«Адміністративна відповідальність за незаконне використання інформації,
що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків»,
поданої подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі
знань 08 «Право» за спеціальністю 081 – «Право»**

Ступінь актуальності обраної теми. Обрана дисертантом проблематика має вагомe теоретичне та практичне значення для науки адміністративного права і правозастосовної діяльності. В умовах послідовної розбудови правової держави, реалізації євроінтеграційних зобов'язань України та суттєвого посилення суспільних вимог до доброчесності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, особливої ваги набуває функціонування чітких, узгоджених і дієвих механізмів захисту інформації з обмеженим доступом.

Інформація, яка стає відомою особі у зв'язку з виконанням службових, представницьких чи професійних обов'язків, володіє значним ціннісним потенціалом і нерідко має вирішальне значення для забезпечення національної та державної безпеки, ефективного функціонування інститутів публічної влади, запобігання системній корупції, протидії зловживанням у публічному секторі, а також для належного захисту фундаментальних прав, свобод і законних інтересів громадян та юридичних осіб. Особливу небезпеку становлять випадки, коли такі дані стають інструментом для отримання неправомірної вигоди, маніпулювання державними процедурами чи створення преференцій для бізнесу, що прямо підриває принципи доброчесності та законності. На окрему увагу заслуговує проблема розголошення відомостей про викривачів та їхніх близьких осіб. Це зумовлює необхідність не лише модернізації правового регулювання, а й формування дієвих механізмів превенції та внутрішнього контролю за використанням службової інформації

Законодавче закріплення у Кодексі України про адміністративні правопорушення (ст. 172⁸ КУпАП) відповідальності за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень покликане слугувати надійним правовим бар'єром проти службових зловживань та інструментом гарантування превенції корупційних правопорушень. Передбачалося, що функціонування цієї норми забезпечить невідворотність відповідальності за порушення інформаційного режиму в органах державної влади, місцевого самоврядування та підприємствах публічного сектору.

Проте системний аналіз сучасної правозастосовної, правоохоронної та судової практики свідчить про вкрай низький рівень дієвості зазначеної нормативно-правової приписи. Результати вивчення дисертанткою матеріалів справ про адміністративні правопорушення у період з 2014 по 2025 рік засвідчують наявність стійких негативних тенденцій: майже 80% закривалось проваджень та поверталось судами справ у зв'язку з недоведеністю вини або відсутністю складу адміністративного правопорушення.

Основними чинниками такої деструктивної практики є системні процедурні дефекти під час складання протоколів про адміністративні правопорушення уповноваженими суб'єктами, суттєві колізії між нормами КУпАП і Закону України «Про запобігання корупції», термінологічна неузгодженість базових понять (зокрема, щодо визначення поняття «службова інформація» та її меж), а також відсутність єдиної методики формування доказової бази та фіксації цифрових (електронних) доказів.

Актуальність обраної теми посилюється низкою інших невирішених проблем: відсутність чіткого визначення об'єкту, предмету, об'єктивної сторони, суб'єкту та суб'єктивної сторони вказаного правопорушення; не узагальнено наукові підходи щодо розмежування з аналогічними деліктами; не визначено перелік документів, які повинні збиратися під час складання адміністративних протоколів та не окреслено обставини, що мають бути встановлені під час судового розгляду таких справ тощо.

Зазначені проблеми обумовлюють гостру потребу у проведенні глибокого наукового осмислення та ревізії існуючих адміністративно-правових інститутів у цій сфері. Виникла нагальна необхідність формулювання нових теоретико-методологічних підходів до визначення складу даного адміністративного правопорушення, оптимізації процесуальних алгоритмів притягнення винних осіб до відповідальності та усунення нормативних прогалин у чинному законодавстві.

З огляду на це, комплексне наукове правове дослідження адміністративної відповідальності за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків, здійснене Усіковою Наталією Павлівною, є винятково вчасною, актуальною та затребуваною науковою працею. Здійснений авторкою аналіз не лише заповнює наявні теоретичні прогалини в науці адміністративного права, але й пропонує прикладні шляхи підвищення ефективності правозастосовної діяльності, що надає дисертації вагомому теоретичного й практичного значення.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Науковий рівень дисертаційного дослідження Усікової Н. П. виражається у його високій теоретико-методологічній обґрунтованості, цілісності концептуального задуму, глибині аналізу емпіричного матеріалу та практичній спрямованості сформульованих висновків.

Дисертація характеризується чіткою методологічною архітектурою. Авторка вдало поєднала загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання, що дозволило всебічно дослідити склад адміністративного

правопорушення, передбаченого ст. 172⁸ КУпАП. Системний та формально-юридичний аналіз забезпечили глибинне осмислення нормативної бази та виявлення колізій між КУпАП і Законом України «Про запобігання корупції».

Наукова праця спирається на репрезентативний масив практичного матеріалу. Дисертанткою опрацьовано та систематизовано масив судової практики за 2014–2025 роки (зокрема вивчено 237 справ за ст. 172⁸ КУпАП), що дозволило виявити системні дефекти правозастосування та обґрунтувати низький показник накладення стягнень (36,71%).

Наукові здобутки праці вирізняються вагомим внеском у розвиток науки адміністративного права та деліктології. У дисертації запропоновано авторську категоризацію суб'єктів за ч. 2 ст. 172⁸ КУпАП, розроблено типологію мотивів учинення діяння, а також визначено чіткий алгоритм формування доказової бази для уповноважених осіб, які складають протоколи про адміністративні правопорушення.

Дисертаційне дослідження висвітлює і вирішило низку теоретичних та практичних проблем адміністративної відповідальності за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень, спрямованих на удосконалення норм Закону України «Про запобігання корупції» та Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Основні положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертаційному дослідженні, повною мірою відображені у наукових працях здобувачки. Зміст опублікованих праць охоплює всі ключові аспекти дисертації, включаючи теоретичні засади адміністративної відповідальності за незаконне використання службової інформації, характеристику елементів складу правопорушення, проблеми доказування та шляхи вдосконалення чинного законодавства.

Авторкою підготовлено сім публікацій, серед яких чотири статі – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, та три тези – у збірниках тез наукових доповідей, оприлюднених на науково-практичних конференціях та круглих столах.

Отже, науковий рівень дисертації підтверджується логікою побудови роботи, поєднанням нормативного, теоретичного й емпіричного матеріалу, а також наявністю конкретних пропозицій щодо вдосконалення антикорупційного законодавства. Наукові публікації здобувача за тематикою узгоджуються з основними напрямками дослідження та засвідчують оприлюднення його результатів, повністю перекривають і вирішують завдання, що були поставлені в дисертаційному дослідженні, а за кількістю, обсягом та якістю наукових праць здобувачка повністю дотрималася вимог Порядку присудження ступеня доктора філософії, що свідчить про високий рівень апробації результатів дослідження та належне висвітлення їх у науковому співтоваристві.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Новизна дослідження Усікової Наталії Павлівни визначається обраною темою і колом розглянутих у дисертації питань та має теоретико-прикладний характер.

Наукова новизна дослідження також полягає у тому, що дисертація є однією з перших у вітчизняній науці адміністративного права монографічних праць, у якій на основі емпіричного матеріалу за 2014–2025 роки здійснено цілісний аналіз складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172⁸ КУпАП, та процедурних засад його притягнення. Сформульовані та аргументовані авторкою результати дисертації є важливими у теоретичному і практичному аспектах адже базуються на аналізі судової практики, антикорупційного законодавства, наукових праць та статистичних матеріалів. Низка результатів і висновків, які з них слідують, були отримані вперше і мають високий ступінь наукової новизни.

За результатами ознайомлення з науковими положеннями, що винесені на захист, слід зробити висновок про те, що їх переважна більшість володіє відповідним рівнем наукової новизни. Зокрема, вперше визначена категоризація суб'єктів правопорушення за ч. 2 ст. 172⁸ КУпАП, обґрунтовано та систематизовано коло посадових осіб (працівники уповноважених підрозділів з питань запобігання корупції, особи, які здійснюють реєстрацію повідомлень викривачів, керівники органів, правоохоронці тощо), які відповідають за збереження таємниці про викривача та його близьких осіб. Також вперше обґрунтовані концептуальні напрями адаптації вітчизняної моделі адміністративно-деліктної відповідальності за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків, до антикорупційних стандартів держав-членів ЄС. Сформовано чіткий перелік процесуальних документів та обставин (доказова база), що підлягають обов'язковому з'ясуванню під час складання протоколів за ст. 172⁸ КУпАП, що мінімізує ризики закриття справ судами через дефекти матеріалів.

Удосконалено низку положень, які стосуються критеріїв розмежування та перелік відомостей з обмеженим доступом, незаконне розголошення або використання яких утворює склад адміністративного правопорушення, передбаченого частиною 1 ст. 172⁸ КУпАП, шляхом їх чіткого відмежування від інших видів конфіденційної інформації, що охороняється спеціальними нормами законодавства. Розроблено оригінальну типологію мотивів вчинення правопорушення (корисливі, професійно-корпоративні, репутаційні, помста, дискредитація тощо), яка доводить необхідність їх урахування під час індивідуалізації стягнення та відмежування від дисциплінарних проступків чи кримінальних правопорушень.

Дістало подальшого розвитку встановлення недоліків, які виникають під час складання адміністративних протоколів за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень. Науково обґрунтовано необхідність усунення неузгодженостей у термінології між ст. 172⁸ КУпАП та ст. 26, 43, 53⁵ Закону

України «Про запобігання корупції» з метою гармонізації та вирівнювання кола суб'єктів відповідальності через внесення змін до вказаних законодавчих актів.

Необхідно зазначити виважене та прискіпливе ставлення авторки дисертації до опрацювання теоретичних джерел, детального аналізу термінологічного апарату, понять, а також тез і думок різних науковців, на основі якого дисертант формував власні фахові, логічні, слушні висновки та позиції, що може свідчити про комплексний науковий підхід до тих явищ і процесів, які досліджувались у роботі.

Таким чином дисертаційне дослідження Усікової Наталії Павлівни виконане на високому науково-методичному і методологічному рівнях.

Результати і положення дисертації, які виносяться на захист відповідають всім вимогам положення на здобуття ступеня доктора філософії, є обґрунтованими та логічними, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності.

Оцінюючи рівень виконання поставленого наукового завдання, слід підкреслити, що Усікова Наталія Павлівна успішно досягла визначеної у вступі мети дослідження та в повному обсязі вирішила сформульовані наукові завдання. Праця виступає цілісним, системним та завершеним науковим дослідженням, у якому розв'язано важливу теоретико-прикладну проблему щодо підвищення ефективності інституту адміністративної відповідальності за незаконне використання або розголошення інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків.

Здобувачка продемонструвала високий науковий рівень під час аналізу елементів складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172⁸ КУпАП. У роботі послідовно розкрито специфіку об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної сторони зазначеного правопорушення, урахувавши специфіку сфери запобігання корупції.

Наукове завдання вирішено не лише у теоретичній площині, а й із виходом на конкретні нормативні та правозастосовні пропозиції. Зокрема, здобувачкою розроблено алгоритм формування доказової бази під час складання протоколів, надано пропозиції щодо усунення неузгодженостей між КУпАП та Законом України «Про запобігання корупції», а також розмежовано суміжні склади проступків і злочинів.

Усі сформульовані завдання знайшли своє логічне відображення у підсумкових висновках до розділів та у загальних висновках дисертації, що свідчить про повне та якісне виконання наукового задуму.

Сформульовані та викладені в дисертації положення, узагальнення, висновки та пропозиції впроваджені у:

– *законотворчу діяльність* – при підготовці змін і доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення (лист Національної академії внутрішніх справ від 26 лютого 2026 року № 46/1105/23/02-26);

– *наукову діяльність* – під час підготовки монографій, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, узагальнення аналітичних матеріалів, обґрунтування пропозицій до чинних проєктів нормативно-правових актів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову (акт Національної академії внутрішніх справ від 23 квітня 2026 р. № 119-нд);

– *освітній процес* – у системі професійної освіти працівників внутрішньої безпеки, підрозділів запобігання корупції Національної поліції, підвищення кваліфікації поліцейських, при викладанні відповідних навчальних дисциплін та під час підготовки навчально-методичних і дидактичних матеріалів (акт Національної академії внутрішніх справ від 23 квітня 2026 р. № 118-оп).

Усікова Н. П. демонструє вільне володіння як загальнонауковими, так і спеціально-юридичними методами наукового дослідження. Застосування формально-юридичного методу дозволило авторці виявити прогалини та суперечності у нормативно-правових актах; порівняльно-правовий метод забезпечив можливість зіставити норми КУпАП із суміжними положеннями КК України та антикорупційного законодавства; системно-структурний підхід застосовано для побудови класифікацій суб'єктів та мотивів правопорушення. На належному рівні використано статистичний та емпіричний методи – здобувачка виявила високу методологічну культуру під час збору, узагальнення та критичного аналізу емпіричного матеріалу. Дослідження та систематизація судової практики за 2014–2025 роки (237 справ за ст. 172⁸ КУпАП) дозволили зробити репрезентативні висновки щодо причин низької ефективності норми (зокрема, обґрунтувати фактори, через які лише у 36,71% випадків було накладено стягнення).

Авторка фахово володіє понятійним апаратом юридичної науки, належним чином аргументує власний позиціонований погляд, коректно веде дискусію з попередніми дослідниками проблеми та неухильно дотримується стандартів академічної доброчесності.

Таким чином, рівень виконання поставлених наукових завдань свідчить про високу професійну зрілість Усікової Наталії Павлівни як науковця, а сформований методологічний інструментарій підтверджує повне оволодіння нею сучасними методами наукової діяльності в галузі права

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Дисертація Усікової Наталії Павлівни є цілісним дослідженням адміністративної відповідальності за незаконне використання або розголошення інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків.

Дисертаційна робота викладена українською мовою на 298 сторінках. Структура роботи відповідає вимогам МОН України та положенню про присудження ступеня доктора філософії. Вона структурована і складається з анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, які містять 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (320 найменувань на 35 сторінках) і 3 додатків (на 23 сторінках).

Структура дисертації обумовлена її метою, завданнями та предметно-об'єктним спрямуванням. Зміст роботи послідовно розкриває сутність, специфіку та шляхи вдосконалення інституту адміністративної відповідальності за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків.

Анотація у стислій формі представляє основні тези дисертаційного дослідження, наводить перелік публікацій, в яких викладені основні результати представленого дослідження. Анотація викладена українською і англійською мовами. У **вступі** визначено об'єкт і предмет дослідження, наведено актуальність вибраної теми, зазначені особисті внески дисертанта та інформацію про апробацію дисертації на профільних заходах.

У **першому розділі** «Загальна характеристика адміністративної відповідальності за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків» здійснено аналіз стану наукових досліджень, які стосуються проблем адміністративної відповідальності за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків. Підкреслюється, що на сьогодні залишається малодослідженою вказана проблематика, яка на рівні дисертаційного дослідження не розглядалася. У розділі здобувачка визначає понятійно-категоріальний апарат, досліджує еволюцію нормативно-правового забезпечення відповідальності у досліджуваній сфері та обґрунтовує методологічний інструментарій праці. Досліджено історичний процес становлення адміністративної відповідальності за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків, а також здійснено порівняльно-правовий аналіз законодавства держав-учасниць ЄС (Австрія, Бельгія, Греція, Данія, Естонія, Іспанія, Італія, Латвія, Литва, Королівство Нідерландів, ФРН, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Чехія, Хорватія, Швеція, Фінляндія, Франція) щодо відповідальності за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків.

У **другому розділі** «Юридичний склад адміністративного правопорушення за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків» надається характеристика основних елементів складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172⁸ КУпАП: об'єкту, об'єктивної сторони, суб'єкту та суб'єктивної сторони. Надається авторські визначення понять загальний об'єкт, родовий об'єкт, безпосередній об'єкт та предмет адміністративного правопорушення за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків. Значну увагу приділено категоризації суб'єктів за ч. 2 ст. 172⁸ КУпАП, типологізації мотивів вчинення діяння (корисливі, репутаційні, помста тощо).

Третій розділ «Притягнення до адміністративної відповідальності за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків» висвітлює процедурно-процесуальні та

правозастосовні аспекти притягнення до відповідальності. Надано відмежування складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172⁸ КУпАП від суміжних адміністративних проступків і злочинів (зокрема, ст. 188³⁹ КУпАП та ст. 361² КК України). У розділі на основі аналізу емпіричних даних за 2014–2025 роки (237 судових справ) розкрито типові дефекти складання протоколів, систематизовано вимоги до доказової бази, обґрунтовано пропозиції щодо реформування процесуальних строків (ст. 38 КУпАП) та шляхи усунення неузгодженостей між КУпАП і Законом України «Про запобігання корупції».

Висновки повністю відповідають отриманим результатам, завданням та меті дисертаційного дослідження.

Список використаних джерел складається з 320 посилань на реферовані джерела в вітчизняних і міжнародних виданнях, наукові огляди та законодавство.

Усі розділи та підрозділи дисертації логічно пов'язані між собою; спостерігається послідовний перехід від загальних теоретичних положень до прикладних правозастосовних висновків і нормативних пропозицій. Кожен розділ завершується чіткими, самостійними висновками, які повною мірою акумульовані у загальних висновках дослідження. Оформлення дисертації, включаючи список використаних джерел та додатки, повністю відповідає встановленим вимогам та стандартам до робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Таким чином, дисертація Усікової Наталії Павлівни є повністю завершеною, самостійно виконаною та цілісною науковою працею, у якій належним чином вирішено поставлене наукове завдання, відповідає існуючим вимогам та є завершеною науковою працею, результати якої вирішують актуальне наукове завдання – вдосконалення теоретичних та практичних положень адміністративної відповідальності за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Сформульовані Усіковою Н. П. наукові положення, висновки, методичні розробки та нормативні пропозиції мають високий ступінь прикладної спрямованості та практичної цінності. Результати дисертаційного дослідження рекомендуються до використання у таких ключових напрямках:

- у законотворчій діяльності – при підготовці змін і доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про запобігання корупції» з метою усунення міжгалузевих колізій між положеннями вказаних законодавчих актів;

- практичній діяльності Національної поліції України, Національного агентства з питань запобігання корупції – щодо реалізації розробленого у дисертації стандарту (алгоритму) формування доказової бази під час складання протоколів за ст. 172⁸ КУпАП, що надасть змогу суттєво зменшити відсоток закриття справ судами з формальних підстав;

– наукову діяльність закладів вищої освіти під час підготовки монографій, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, узагальнення аналітичних матеріалів, обґрунтування пропозицій до чинних проєктів нормативно-правових актів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову;

– освітній процес закладів вищої освіти під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Запобігання та протидія корупції», «Адміністративно-деліктний процес», а також у системі професійної освіти працівників внутрішньої безпеки, департаменту стратегічних розслідувань, підрозділів запобігання корупції Національної поліції України, підвищення кваліфікації поліцейських, державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування.

Таким чином, результати роботи Усікової Н.П. мають визначені напрями практичного застосування. Найбільшу цінність становитиме їх використання у поєднанні з аналізом актуальної судової практики.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

Позитивно оцінюючи дисертацію Усікової Наталії Павлівни, вважаємо за необхідне зупинитися на наступних положеннях, які мають дискусійний характер і потребують додаткової аргументації під час захисту.

1. У дисертації робиться висновок про низьку ефективність застосування ст. 172⁸ КУпАП – лише 36,71% рішень про накладення стягнення. На наш погляд, високий відсоток закриття справ судами може свідчити не лише про дефекти норм чи протоколів, а й про ефективну роботу судового механізму щодо стримування необґрунтованого притягнення осіб до відповідальності. Здобувачці варто було б детальніше розкрити це співвідношення.

2. У роботі на сторінках 161-162 та 165-166 дисертантка приділила увагу визначенню та типології мотивів (корисливі, професійно-корпоративні, репутаційні, помста тощо), завдяки яким може вчинятися адміністративне правопорушення, передбачені ст.172⁸ КУпАП, що має беззаперечну теоретичну цінність. Проте, враховуючи формальний склад правопорушення за ст. 172⁸ КУпАП, у роботі варто було б детальніше зупинитися на процесуальних труднощах доказування цих мотивів уповноваженими особами під час складання протоколу.

3. Визначаючи коло суб'єктів правопорушення за ст. 172⁸ КУпАП, здобувачка недостатньо розкрила правову оцінку випадків, коли особа отримує доступ до службової інформації не безпосередньо через виконання своїх посадових інструкцій, а внаслідок технічної помилки, службової недбалості колег чи неналежного функціонування внутрішньоорієнтованих електронних систем документообігу (наприклад, випадковий доступ до папок спільного користування). У зв'язку з цим виникає дискусія щодо наявності юридичної підстави для притягнення такої особи до відповідальності саме за спеціальною нормою ст. 172⁸ КУпАП

4. У підрозділі 3.3. дисертантом розглядається процедура судового розгляду адміністративних справ про порушення вимог фінансового контролю. Разом з тим на стор. 178-182 було окреслено лише загальні питання участі прокурора в оскарженні постанови по справі про адміністративне правопорушення щодо порушення вимог фінансового контролю. Видається, що вказана стадія потребує більш детального дослідження та визначення ролі інституту прокурора у цьому процесі.

5. Авторка справедливо зауважує колізію між ст. 43 Закону України «Про запобігання корупції» (яка поширюється на суб'єктів за п. 1 та підп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції») та приміткою до ст. 172⁸ КУпАП (яка охоплює п. 1 та підп. «в» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції»). Авторка пропонує масово розширити коло суб'єктів адміністративної відповідальності за ст. 172⁸ КУпАП, включивши туди і працівників із надання публічних послуг (підп. «б» п. 2 ч. 1 ст. 3 - нотаріуси, аудитори, оцінювачі тощо), і технічний персонал (секретарів, адміністраторів). Стаття 172⁸ КУпАП знаходиться в розділі про правопорушення, пов'язані з корупцією, суб'єктами яких зазвичай є особи, наділені владними повноваженнями або тими, хто виконує антикорупційні обов'язки. Поширення антикорупційного проступку на приватних осіб (нотаріусів, оцінювачів) чи технічний персонал (канцелярію, адміністраторів) через довільне розширення примітки ст. 172⁸ КУпАП суперечить логіці адміністративно-деліктного законодавства. Для таких осіб порушення вимог щодо інформації з обмеженим доступом має регулюватися спеціальними нормами галузевого законодавства (наприклад, професійною таємницею), а не статтею про корупційні правопорушення. Вказане підлягає вимагає додаткових пояснень під час захисту.

6. У праці приділено значну увагу процесуальному пакету документів для доказування проступку, однак, зважаючи на цифровізацію публічного сектору, вимагає додаткового уточнення специфіка вилучення, фіксації та оцінки електронних доказів (листування у месенджерах, лог-файли, електронна пошта), які є основними каналами витоку службової інформації сьогодні.

Зазначені зауваження та дискусійні питання мають переважно науково-методичний характер, не знижують високої наукової цінності дисертації та не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності.

У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Усікової Наталії Павлівни є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

1. Дисертаційна робота Усікової Наталії Павлівни на тему «Адміністративна відповідальність за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, комплексним, цілісним,

завершеним науковим дослідженням. В ній отримано нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що відрізняються новизною та вирішують важливе наукове завдання. Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам МОН України.

2. Дисертація «Адміністративна відповідальність за незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових обов'язків» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка – Усікова Наталія Павлівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**Завідувач кафедри адміністративно-правових
дисциплін інституту права та безпеки
Одеського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор**

Аліна ДЕНИСОВА